

PRZEGLĄD WYBORCZY

Biuletyn informacyjny

1-2/2009

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Alicja Kicińska oraz zespół w Krajowym Biurze Wyborczym

Redakcja – Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy – Elżbieta Cieślak

Oddano do druku –marzec 2009 r.

*Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro
Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.*

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	4
* Przygotowania do wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego	4
* Wyjaśnienia i opinie	12
* Wybory samorządowe i referenda lokalne w trakcie kadencji	13
* Współdziałanie i wymiana doświadczeń	17

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła posiedzenia w dniach 12 stycznia, 26 stycznia i 9 lutego 2009 r.

* Państwowa Komisja Wyborcza w miesiącu styczniu br. w ramach wstępnych przygotowań do przeprowadzenia wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego, przewidzianych na dzień 7 czerwca 2009 r. zwróciła się do przewodniczących rad gmin, rad miejskich, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz do komisarzy wyborczych o podjęcie z wyprzedzeniem prac związanych z organizacją wyborów. W piśmie temu poświęconym skierowanym do organów samorządowych Komisja wskazała, co następuje.

Panie i Panowie
Przewodniczący Rad Gmin i Rad
Miejskich, Wójtowie, Burmistrzowie,
Prezydenci Miast

Szanowni Państwo,

Stosownie do przepisów Unii Europejskiej wyznaczających okres wyborczy do Parlamentu Europejskiego na kadencję 2009 – 2014, data wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej przypadnie na dzień **7 czerwca 2009 r.**

Państwowa Komisja Wyborcza mając na względzie zgodne z prawem i sprawne ich przeprowadzenie zwraca Państwa uwagę na potrzebę odpowiednio wczesnego podjęcia przez organy gmin prac związanych z przygotowaniem i organizacją wyborów.

1. Jednym z najpilniejszych zadań jest, zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, dokonanie przeglądu istniejącego podziału gminy na stałe obwody głosowania, w szczególności pod kątem spełniania kryteriów ustawowych i dostosowania tego podziału do rzeczywistych warunków przestrzenno-demograficznych.

Wprawdzie głosowanie w wyborach przeprowadza się w stałych obwodach głosowania utworzonych na podstawie przepisów ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, to jednak upływ czasu od dokonania tego podziału może uzasadniać konieczność jego zmian. Przy czym należy przyjąć, że uszczegółowienie opisu granic obwodu, np. przez uporządkowanie nazw miejscowości, ulic, numeracji nieruchomości itp. nie stanowi zmian w podziale na obwody głosowania w rozumieniu art. 42 ust. 3 ustawy – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego.

Dokonanie tego rodzaju uściśleń w podziale gminy na obwody głosowania, ale także i zmiany tego podziału w przypadku wystąpienia ustawowych przesłanek do ich dokonania wymaga podjęcia przez rady gmin (rady miejskie) **najpóźniej w dniu 23 kwietnia 2009 r.** stosownych uchwał, na wniosek przedstawiony przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W porządku sesji, przewidzianym dla dokonania tych czynności, powinna także być uwzględniona konieczność utworzenia odrębnych obwodów głosowania (w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych) – co powinno nastąpić również **najpóźniej w dniu 23 kwietnia 2009 r.** (art. 42 ust. 2 i 3). Najpóźniej 8 maja 2009 r. musi natomiast zostać podana do publicznej wiadomości informacja o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych.

2. W ramach przeglądu podziału gminy na obwody głosowania należałoby również rozważyć kwestie siedzib obwodowych komisji wyborczych, czyli lokali wyborczych. Chodzi tu przede wszystkim o ich bliskość i dostępność dla wyborców, w tym dla wyborców niepełnosprawnych.

Państwowa Komisja Wyborcza zwraca uwagę na obowiązek organów gminy wynikający z art. 53 ustawy – Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP, stosowanego odpowiednio w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Komisja apeluje też o zmianę siedzib komisji obwodowych w każdym przypadku, gdy lokalne warunki pozwalają na ułatwienie wyborcom dotarcia i wejścia do lokalu wyborczego. Zmiana tylko adresu lokalu wyborczego jest

czynnością organizacyjno-techniczną wójta (burmistrza, prezydenta miasta), nie wymaga więc uchwały rady gminy (rady miejskiej).

3. Państwowa Komisja Wyborcza przypomina ponadto o innych zadaniach wyborczych nałożonych na organy gmin:

- 1) powołanie obwodowych komisji wyborczych powinno nastąpić **najpóźniej 17 maja 2009 r.** Do powoływania obwodowych komisji wyborczych i ich pierwszych posiedzeń stosuje się odpowiednio art. 48 ust. 1-8 Ordynacji wyborczej do Sejmu RP i do Senatu RP oraz przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 sierpnia 2001 r. w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w wyborach do Sejmu i do Senatu – Dz. U. Nr 84, poz. 921, z 2004 r. Nr 38, poz. 352 i z 2005 r. Nr 102, poz. 859 (art. 25 ustawy);
- 2) powinnością wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) jest zapewnienie obsługi administracyjnej i techniczno – materialnych warunków pracy komisji obwodowych oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy (art. 29 ustawy). Państwowa Komisja Wyborcza zwraca uwagę na konieczność powierzania zadań związanych z obsługą obwodowych komisji właściwie przygotowanym do tego pracownikom, których profesjonalizm zapewnia sprawne funkcjonowanie komisji. Niezbędne jest zapewnienie komisjom odpowiednich warunków do pracy: pomieszczeń na posiedzenia i szkolenia, przyborów, informacji i pomocy prawnej;
- 3) zgodnie z art. 76 ustawy, obowiązkiem wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jest wyznaczenie miejsc przeznaczonych na bezpłatne umieszczenie urzędowych obwieszczeń wyborczych i plakatów komitetów wyborczych oraz podanie wykazu tych miejsc do wiadomości publicznej. Należy tego dokonać niezwłocznie po ogłoszeniu postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zarządzeniu wyborów. Wielkość i liczba wyznaczonych miejsc powinna umożliwić wszystkim komitetom wyborczym wywieszenie plakatów, jak również umieszczenie obwieszczeń wyborczych. Usytuowanie tych miejsc powinno umożliwiać dotarcie do

nich jak największej grupy wyborców. Określenie liczby takich miejsc winno być dokonane z uwzględnieniem warunków lokalnych. Z treści art. 76 nie wynika wymóg wyznaczenia miejsca przeznaczonego do bezpłatnego umieszczania plakatów komitetów wyborczych i obwieszczeń wyborczych, które musiałoby służyć jednoczesnemu umieszczeniu plakatów i urzędowych obwieszczeń. Możliwe jest przeznaczenie odrębnych miejsc na urzędowe obwieszczenia i odrębnych na plakaty komitetów wyborczych. Istotne jest, by liczba takich miejsc była wystarczająca;

- 4) ważne znaczenie organizacyjne i społeczne w procesie przeprowadzania wyborów ma odpowiednie przygotowanie lokali wyborczych. Powinny one co do zasady, znajdować się w miejscach znanych wyborcom, łatwych do zlokalizowania i w pomieszczeniach na niskich parterach, tak aby wejście do nich nie było uciążliwe dla wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza mając na uwadze powtarzające się doświadczenia z każdych poprzednich wyborów, prosi i apeluje o podjęcie i zapewnienie wszelkich możliwych ułatwień w dostępie do lokali wyborczych wyborcom niepełnosprawnym. Mimo bowiem zapewnienia w każdej gminie lokali dostosowanych do potrzeb tej grupy wyborców, wielu z tych wyborców przybywa do głosowania do lokali najbliższych ich miejsca zamieszkania.

Większej uwagi wymaga również wyposażenie i urządzenie lokali wyborczych, a także wielkość lokali, umożliwiającą sprawny przebieg głosowania. W tym celu, odpowiednio wcześniej, należy dokonać przeglądu istniejących urzędów i ustalić potrzeby w tym zakresie pamiętając w szczególności o zapewnieniu potrzebnej liczby pomieszczeń za osłoną, odpowiedniej wielkości urny wyborczej, miejsc dla mężów zaufania, łączności telefonicznej, itp.;

- 5) **niezbędna jest stała i pełna aktualizacja rejestru wyborców w jego części A i części B oraz odpowiednio wczesne przygotowanie się do sporządzenia - w terminie do 24 maja 2009 r. spisu wyborców.**

W sferze przedwyborczych działań organizacyjnych powinna też się znaleźć problematyka związana z uruchomieniem wspomagania informatycznego:

zapewnienie przez gminy niezbędnego sprzętu dla obwodowych komisji wyborczych i zapewnienie do jego obsługi wykwalifikowanych osób, przy wykorzystaniu udostępnionego oprogramowania. Niezbędne jest w tym zakresie utrzymywanie stałej współpracy z właściwym miejscowo Komisarzem Wyborczym i delegaturą Krajowego Biura Wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza sygnalizując powyższe problemy prosi o możliwe niezwłoczne podjęcie prac przygotowawczych. Informuje jednocześnie, że akty prawne i wszelkiego rodzaju informacje, wyjaśnienia i komunikaty w sprawach wyborczych będą systematycznie zamieszczane na jej stronie internetowej www.pkw.gov.pl

- Odpowiednio, w zaleceniach Państwowej Komisji Wyborczej do komisarzy wyborczych została podkreślona zarówno ich rola w wyborach w sferze organizacyjnej, jak i zadania merytoryczne jako przewodniczących okręgowych i rejonowych komisji wyborczych.

Panie i Panowie
Komisarze Wyborczy

Na dzień 7 czerwca 2009 r. przypada termin wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z prawem przygotowanie i przeprowadzenie wyborów wymaga podjęcia z wyprzedzeniem działań organizacyjnych związanych z wykonaniem określonych ustawowo zadań i czynności. W wyborach do Parlamentu Europejskiego zadania i obowiązki komisarzy wyborczych mają wieloraki charakter. Wynikają zarówno wprost z ustawy Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. z 2004 r. Nr 25, poz. 219, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 i z 2007 r. Nr 112, poz. 766), jak i sprawowanej funkcji komisarza wyborczego jako pełnomocnika Państwowej Komisji Wyborczej w sprawach wyborów.

W tej formule mieści się szeroko rozumiany obowiązek komisarzy wyborczych czuwania nad terminowym i prawidłowym wykonaniem czynności wyborczych należących do organów jednostek samorządu terytorialnego, zapewnienia im niezbędnej pomocy w celu możliwie najszybszego wykonania zadań, współdziałania w miarę potrzeb w tych sprawach na szczeblu lokalnym i z wojewodami. Państwowa Komisja Wyborcza o podstawowych zadaniach wymagających pilnego podjęcia i wykonywania jeszcze przed zarządzeniem wyborów przez Prezydenta RP, przypomniiała radom gmin, radom miejskim, wójtom, burmistrzom i prezydentom miast w adresowanym do nich piśmie z dnia 26 stycznia 2009 r., które załączam.

Państwowa Komisja Wyborcza oczekuje od komisarzy wyborczych aktywnego zainteresowania się tymi zagadnieniami, przemyślenia skutecznego sposobu wykonania poszczególnych zadań i ustalenia harmonogramu ich realizacji, zapewnienia dyscypliny w pracach tak, aby niezwłocznie po zarządzeniu wyborów mogły być bez przeszkód wykonywane czynności przewidziane kalendarzem wyborczym.

- Spośród wielu zadań na szczeblu lokalnym komisarze zapewnić powinni przede wszystkim systematyczny nadzór nad tworzeniem odrębnych obwodów głosowania oraz dokonaniem koniecznych zmian w ustalonym podziale na stałe obwody głosowania. Pamiętając przy tym, że w jednostkach i zakładach spełniających ustawowo określone warunki, obwody odrębne są tworzone obowiązkowo (art. 42 ust. 2 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego i art. 30 ust. 1 i 2 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu). Dokonanie natomiast przez rady gmin zmian w podziale na stałe obwody głosowania powinno być poprzedzone szczegółową analizą uwarunkowań lokalnych oraz ustawowo przewidzianych przesłanek zmian (art. 30 ust. 2a Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw).

- Stałego nadzoru komisarza wyborczego wymaga usytuowanie lokali wyborczych. Z oczywistych przyczyn powinny one znajdować się przede wszystkim na parterze budynku, wielu bowiem wyborców to ludzie w podeszłym wieku, także niepełnosprawni, dla których niewłaściwie usytuowanie lokalu wyborczego sprawia zasadnicze trudności w dotarciu do urny wyborczej, a nawet uniemożliwia z tej

przyczyny udział w głosowaniu. Inicjatywy i wsparcia komisarzy wyborczych wymagają także działania gmin na rzecz zapewnienia wyborcom niepełnosprawnym łatwiejszego dotarcia do miejsc głosowania. Trzeba też pamiętać o odpowiednio wczesnym dokonaniu przeglądu urn wyborczych i ogólnego stanu lokali. Regułą powinno być również zapewnienie przyzwoitego wystroju lokali wyborczych odpowiedniego do rangi aktu głosowania, urzeczywistniającego udział obywateli w sprawowaniu władzy.

- Działaniem niezbędnym jest nadzorowanie prawidłowości prowadzenia rejestru wyborców oraz sporządzenia spisu wyborców. W każdych wyborach mają miejsce w tej sferze różnego rodzaju błędy i nieprawidłowości wynikające z reguły z niedokładności działania sporządzających je służb. Wylimitowanie tego stanu rzeczy jest możliwe i konieczne.

- W zainteresowaniu komisarza wyborczego powinna być sprawa wyznaczenia przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta stałego miejsca na bezpłatne umieszczanie urzędowych obwieszczeń i plakatów podmiotów wyborczych (art. 76 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego). Właściwe i terminowe wykonanie tego zadania będzie mieć ważny wpływ na charakter kampanii wyborczej, dla jej przebiegu, uporządkuje także w znacznej mierze system informacji wyborczej.

- Zapewniona powinna być także pomoc prawna i współdziałanie komisarzy wyborczych w zakresie powoływania i organizacji pracy okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych.

- Odpowiedzialnym zadaniem komisarzy wyborczych będzie współdziałanie w organizacji i zapewnieniu sprawnego funkcjonowania systemu wspomagania informatycznego wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza sygnalizując powyższe zadania prosi o niezwłoczne podjęcie prac przygotowawczych do wyborów do Parlamentu Europejskiego.

Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po zarządzeniu wyborów przez Prezydenta RP zapewni systematyczne kontakty w powyższych sprawach, między innymi za pośrednictwem strony www.pkw.gov.pl. przewidziane jest także robocze spotkanie Komisji z komisarzami wyborczymi i dyrektorami delegatur KBW poświęcone aktualnym zadaniom i pracom.

- Państwowa Komisja Wyborcza w informacji podanej na stronie www.pkw.gov.pl przypomniła o terminie i zasadach wpisywania się do rejestru wyborców obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi, chcących wziąć udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej:

Informacja

1. Zgodnie z ustawą z dnia 23 stycznia 2004 r. — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.) prawo wybierania posłów do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej mają obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi, którzy:

- najpóźniej w dniu głosowania kończą 18 lat;
 - nie są pozbawieni praw wyborczych w wyborach do Parlamentu Europejskiego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego są obywatelami;
 - zgodnie z prawem, stale zamieszkują w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - zostali ujęci w stałym rejestrze wyborców.
2. Wpis do rejestru wyborców obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim następuje na jego wniosek złożony w urzędzie gminy właściwym ze względu na jego miejsce stałego zamieszkania.
- Wniosek o wpisanie do rejestru wyborców może być złożony najpóźniej **do 30 dnia** po zarządzeniu wyborów przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
 - We wniosku podaje się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość oraz adres zamieszkania wyborcy i adres zameldowania wyborcy na pobyt stały (jeżeli jest inny niż adres zamieszkania).
 - Do wniosku dołącza się:
 - kserokopię ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość wnioskodawcy,
 - pisemną deklarację, w której wnioskodawca podaje:
 - swoje obywatelstwo i adres stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- nazwę okręgu wyborczego albo miejscowości, w państwie członkowskim swojego pochodzenia, gdzie jest umieszczony w rejestrze wyborców,
- oświadczenie, że zamierza korzystać z czynnego prawa wyborczego tylko na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- oświadczenie, że w państwie członkowskim swojego pochodzenia nie został pozbawiony czynnego prawa wyborczego;
- numer i datę wydania zaświadczenia o zarejestrowaniu pobytu obywatela Unii Europejskiej oraz nazwę organu, który wydał zaświadczenie. W przypadku, gdy obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim nie posiada zaświadczenia obywatela Unii Europejskiej o zarejestrowaniu pobytu, lecz posiada inny ważny dokument poświadczający zgodne z prawem zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wówczas podaje nazwę dokumentu oraz numer i datę jego wydania oraz nazwę organu, który wydał dokument. Dokumenty wymagane od obywatela Unii Europejskiej niesporządzone w języku polskim są składane wraz z tłumaczeniem na język polski.

3. Wzory wniosków o wpisanie do rejestru wyborców oraz pisemnej deklaracji załączanej do wniosku są dostępne w urzędach gmin oraz na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej www.pkw.gov.pl.

* Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła wyjaśnień na zgłoszone pytania dotyczące stosowania przepisów prawa wyborczego.

- W związku z wątpliwościami dotyczącymi posługiwania się w głosowaniu „książeczkowym” dowodem osobistym oraz zasad umieszczania materiałów wyborczych wyjaśniła, że:

1. Zgodnie z art. 105 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.) przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości. W związku z tym, jeżeli ustalenie tożsamości wyborcy na

podstawie „książeczkowego” dowodu osobistego nie budzi wątpliwości, wówczas obwodowa komisja wyborcza powinna wydać kartę do głosowania.

2. Zgodnie z art. 73 ust. 3 powołanej ustawy agitację wyborczą w wyborach do Parlamentu Europejskiego prowadzi się na zasadach, w formach, w czasie i w miejscach, określonych przepisami art. 87-90 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. — Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1056) . W związku z powyższym materiały wyborcze mogą być umieszczane również poza miejscami wyznaczonymi przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na podstawie art. 76 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego oraz udostępnianymi na zasadach komercyjnych, pod warunkiem, że zostaną one umieszczone zgodnie z wymogami art. 90 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu. Policja i straż miejska zobowiązana jest usuwać wyłącznie plakaty i hasła, których sposób umieszczenia może zagrażać życiu lub zdrowiu fizycznemu ludzi albo bezpieczeństwu mienia bądź w ruchu drogowym.

Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej art. 90 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu nie daje podstaw radzie gminy do ustalenia wskazówek dotyczących sposobu plakatowania materiałów wyborczych na terenie gminy, gdyż przepis ten upoważnia wyłącznie do wprowadzenia zakazu umieszczania plakatów lub haseł na niektórych budynkach publicznych, a także określonych częściach terenów publicznych, z przyczyn związanych z ochroną zabytków bądź środowiska. Miejsca te i budynki muszą być wyraźnie wskazane w uchwale rady.

- Odnosząc się do wątpliwości dotyczących oświadczeń lustracyjnych kandydatów na posłów oraz obchodów w dniu wyborów tradycyjnego Święta Ludowego, komisja zajęła następujące stanowisko:

1. Stosownie do art. 144 ust. 5 pkt 3 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 190, poz. 1360 oraz Dz. U. z 2008 r. Nr 171, poz. 1056) w związku z art. 64 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219,

z późn. zm.) do zgłoszenia każdej listy okręgowej należy dołączyć oświadczenie każdego kandydata (z wyjątkiem kandydatów niebędących obywatelami polskimi oraz kandydatów będących obywatelami polskimi, urodzonych po dniu 31 lipca 1972 r.) dotyczące pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Oświadczenie składa się według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1a do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.). Natomiast kandydaci, którzy złożyli oświadczenie według wskazanego wyżej wzoru po dniu 13 września 2007 r. (np. w związku z pełnieniem innej funkcji) zamiast oświadczenia składają informację o złożeniu oświadczenia, według wzoru stanowiącego załącznik Nr 2a do powołanej ustawy.

2. Zgodnie z art. 87 ust. 1 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu w związku z art. 73 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego od zakończenia kampanii wyborczej aż do zakończenia głosowania zabronione jest zwoływanie zgromadzeń, organizowanie pochodów i manifestacji, wygłaszanie przemówień, rozdawanie ulotek, jak też prowadzenie w inny sposób agitacji na rzecz kandydatów i list kandydatów. Naruszenie powyższych zakazów — zgodnie z art. 151 w związku z art. 166 powołanej ustawy — stanowi wykroczenie. Dlatego też ocena, czy doszło do naruszenia tzw. „ciszy wyborczej” nie należy do organów wyborczych, lecz wyłącznie do organów ścigania i sądu. Państwowa Komisja Wyborcza jednocześnie wyraża stanowisko, że organizowanie obchodów Święta Ludowego w okresie „ciszy wyborczej” może być źródłem zarzutów naruszenia art. 87 ust. 1 w związku z art. 73 ust. 3 Ordynacji wyborczej do Parlamentu Europejskiego.

- Na pytanie jaki dokument jest wymagany przy głosowaniu na obszarze kraju i za granicą Komisja wskazała, że: obywatele Rzeczypospolitej Polskiej głosujący w kraju potwierdzają swoją tożsamość posługując się dowolnym dokumentem z fotografią. Może to być zatem dowód osobisty, paszport, dokument prawa jazdy itp.

Natomiast w przypadku głosowania obywatela Rzeczypospolitej Polskiej w obwodach głosowania utworzonych za granicą na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z 2006 r. Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162 i Nr 112, poz. 766) dokumentem potwierdzającym tożsamość i obywatelstwo jest paszport oraz, w państwach, w których dowód osobisty jest wystarczającym dokumentem do przekroczenia granicy, w tym w państwach Unii Europejskiej, dowód osobisty.

- W sprawie odpowiedzialności za zobowiązania majątkowe komitetu wyborczego partii politycznej utworzonego w celu wzięcia udziału w wyborach wyjaśniła – że odpowiedzialność taką ponosi partia polityczna, która powołała komitet wyborczy. Do stosunków cywilnoprawnych, których stroną jest komitet wyborczy lub partia polityczna, mają zastosowanie przepisy ogólne prawa cywilnego. Państwowa Komisja Wyborcza nie jest uprawniona do podejmowania działań w sprawach, w których właściwa jest droga sądowa.

- W sprawie przeprowadzenia w dniu wyborów do Parlamentu Europejskiego referendum lokalnego, zajęła następujące stanowisko:

Ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego (Dz. U. Nr 25, poz. 219, z późn. zm.) nie normuje sprawy przeprowadzenia w jednym terminie wyborów posłów do Parlamentu Europejskiego oraz referendum lokalnego; z przepisów tej ustawy nie wynika zatem prawne wyłączenie takiej możliwości. Jednakże przy zarządzaniu referendum lokalnego na dzień, w którym będą przeprowadzane wybory do Parlamentu Europejskiego należy mieć na uwadze komplikacje merytoryczne i organizacyjne z tym związane. Przeprowadzenie referendum i wyborów wymagałoby mianowicie zachowania procedur określonych w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985, z późn. zm.) oraz ustawie – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego, co oznacza, w szczególności, że głosowanie nie mogłoby odbywać się w tych samych lokalach wyborczych, co głosowanie do Parlamentu

Europejskiego, różne byłyby też godziny głosowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego od godz. 8.00 do 22.00, zaś w referendum od godz. 06.00 do 20.00, głosowanie przeprowadzałyby inne komisje (zarówno obwodowe jak i wyższego szczebla), dla potrzeb referendum należałoby sporządzić odrębne spisy osób uprawnionych do udziału w głosowaniu. Na władzach miasta ciążyłby zatem obowiązek przygotowania i wyposażenia podwójnej liczby lokali głosowania, co powodowałoby zagrożenie niezapewnienia należytych warunków działania wszystkim obwodowym komisjom.

Ponadto należy zauważyć, że w dniu 12 lutego 2009 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy o referendum ogólnokrajowym oraz ustawy — Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego. Jeżeli ustawa wejdzie w życie przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, w wyborach tych głosowanie będzie odbywało się w ciągu dwóch dni; w referendum lokalnym natomiast głosowanie jest jednodniowe.

Mając na uwadze przytoczone argumenty Państwowa Komisja Wyborcza wyraża pogląd, iż referendum lokalne nie powinno być przeprowadzane w tym samym dniu co wybory do Parlamentu Europejskiego. Komisja dostrzega również niedogodności dla mieszkańców jednostki samorządu terytorialnego wynikające z równoczesnego prowadzenia kampanii w dwóch tak różnych sprawach.

- * W styczniu i lutym 2009 r. odbyły się w 2 gminach wybory przedterminowe.
- W dniu 15 lutego – wybory Prezydenta Miasta Olsztyna. Ponieważ jednak w wyniku głosowania w tym dniu żaden z kandydatów nie otrzymał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta – w dniu 1 marca 2009 r. zostało przeprowadzone ponowne głosowanie, uwieńczone wyborem Prezydenta.
- W dniu 22 lutego br. wybory przedterminowe wójta gminy Żarów (woj. łódzkie). Ponadto, w 48 gminach przeprowadzone zostały wybory uzupełniające do rad gmin i miejskich. Odbyły się 3 referenda gminne: w dniu 11 stycznia – w sprawie odwołania Burmistrza i Rady Miejskiej w Szklarskiej Porębie (woj. dolnośląskie);

oraz w dniu 8 lutego – w sprawie odwołania Wójta Gminy Rybczewice (woj. lubelskie) i w sprawie odwołania Burmistrza Miasta i Gminy Szczekociny (woj. śląskie). Wszystkie referenda były nieważne z powodu za małej liczby osób w nich uczestniczących (tj. mniej niż 3/5 uczestniczących w wyborze danych organów – art. 55 ust. 2 ustawy o referendum lokalnym). Frekwencja w wyżej wymienionych referendach wyniosła: 5,08% - w Szklarskiej Porębie; 17,10% w Rybczewicach; 23,96% w Szczekocinach.

WSPÓLDZIAŁANIE I WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

* W dniu 15 stycznia 2009 r. Sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej K. Czaplicki i B. Tokaj dyrektor Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów, uczestniczyli na zaproszenie Ministerstwa Edukacji Narodowej w spotkaniu konsultacyjnym poświęconym problematyce edukacji obywatelskiej w zakresie wyborów do Parlamentu Europejskiego.

* W dniu 28 stycznia 2009 r. z inicjatywy Fundacji im. Stefana Batorego Program Przeciw Korupcji odbyła się w Warszawie konferencja podsumowująca projekt „Monitoring wydatkowania wybranych funduszy publicznych”, w tym funduszy partii politycznych i komitetów wyborczych, oraz dyskusja panelowa poświęcona konfliktowi między przepisami dotyczącymi dostępu do informacji publicznej a ochrony danych osobowych. W konferencji i dyskusji uczestniczył K. Lorentz, dyrektor Zespołu Kontroli Finansowania Partii Politycznych i Kampanii Wyborczych Krajowego Biura Wyborczego.

* W dniu 4 lutego 2009 r. na prośbę Fundacji Solidarności Polsko – Czesko - Słowackiej, członek Państwowej Komisji Wyborczej sędzia S. Jaworski i sekretarz Komisji K. Czaplicki spotkali się z uczestnikami Fundacji z Armenii, Azerbejdżanu, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy; tematem spotkania była problematyka rozwiązań prawnych oraz praktyka organizowania i przeprowadzenia wyborów parlamentarnych w Polsce.

* W dniu 5 lutego 2009 r. z okazji Międzynarodowego Dnia Wyborów, sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej K. Czaplicki wygłosił w Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, wykład okolicznościowy na temat: „O potrzebie stabilizacji prawa wyborczego. Wybrane problemy”. W spotkaniu uczestniczyli – uniwersytecka kadra naukowa i studenci wydziałów prawa z Torunia i Łodzi, komisarze wyborczy i dyrektorzy z delegatur Krajowego Biura Wyborczego z regionu, działacze samorządu.

* W dniach 21-26 lutego 2009 r. na zaproszenie Najwyższej Komisji Wyborczej Egiptu przebywali w Egipcie w celu wymiany doświadczeń wyborczych członkowie Państwowej Komisji Wyborczej S. Jaworski, W. Ryms i sekretarz Komisji K. Czaplicki. Program wizyty obejmował spotkania: z Najwyższą Komisją Wyborczą, przewodniczącym egipskiego Parlamentu, przewodniczącymi Najwyższej Rady Sądowniczej, Sądu Apelacyjnego i Sądu Kasacyjnego w Aleksandrii i Kairze, pobyt i spotkanie w Sądzie Konstytucyjnym.